ხუთშაბათი, 12 ივლისი 1907 წ. | წელიწადი პირველი № 160

ისარი

ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

გაზეთ «ისარი»-ს გამოწერა შეიძლება ყოველ თვის პირველ რიცხვიდან. განცხადების ფასი: ზედაპირზე სტრიქონი პეტიტით ღირს 15 კაპ. უკანასკ.—10 კ. ხელის მოწ(ერა) და განცხადებანი მიიღება «ისარი»-ს რედაქციასა და კანტორაში ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 4 საათამდე და საღამოს 5-დან 7-მდე. რედაქცია და კანტორის ადრესი: ელისაბედ. ქ. № 1.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება. დაუბეჭდავ მცირე წერილებს და კორესპონდენციებს რედაქცია არ ინახავს. ...წერილები და მოთხრობები. წერილობით პასუხისთვის საჭიროა საფოსტო მარკები. რედაქტორთან მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმეებს გარდა, დილის 11-დან ნაშუადღევის 3 საათამდე.

თითო ნომერი ყველგან 5 კაპ.

ფოსტის ადრესი: Тифлисъ, редакція «ИСАРИ»

„ისარი“-ს ყველის მომწერთა საყურადღებოდ.

«ისარი»-ს კანტორა აცხადებს მათ საყურადღებოდ, ვისაც ფული არ შემოუტანია, რომ გაზეთის გზავნა შეუწყდებათ, თუ დროზე არ შემოიტანენ ხვალ ფულს.

პირველ ივლისიდან წლის დამლევამდე გაზეთი ღირს: ტფილისში—4 მან. ტფილისს გარედ—4 მ. 50 კ., საზღვარ-გარედ—6 მან.

ერთი თვით გაზეთი ღირს ტფილისში 75 კაპ., ტფილისს გარედ—80 კაპ., საზღვარ-გარედ—1 მან. 50 კაპ.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან.

ადრესის გამოცვლა ღირს: ტფილისიდან ტფილისს გარედ ერთი მანეთი, სხვა ადგილას—ორი აბაზი.

ექიმი

ე. ვაშაკიძე

იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფებს დილის 1—2 ს., საღამოობით 5—6 საათ., გარდა კვირა დღეებისა, კიროჩნის და ელისაბედის ქუჩების კუთხეზე, ბარამოვის სახლი, № 92. (წ.—84)

თვალის ექიმი

ზ. მ. ცხვედაძე

დორპატის უნივერსიტეტის კლინიკაში ასისტენად მყოფი, იღებს თვალით ავადმყოფებს ყოველდღე დილ. 9—1 ს. და საღ. 5—7. ვერა, ოლღას ქუ., № 31, სახლი სარაჯიშვილისა. (25—180—)

ექიმი

მ. ხ. მუსხელიშვილი

მიიღებს თვალებით ავად-მყოფებს ყოველ დღე დილით 9—11½. კიროჩნი ქუჩა № 9. (თვ.

კბილის ექიმი

ალ. სოლოღაშვილი

იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 9—2 საათამდე და 5—7-მდე. გოლოვინის პროსპ. № 12. სახლი მდივნისა. (36)

ქუთაისში

ექიმი მაცხიუხოვი.

მიიღებს **შინაგან, სიფილისით, ვენერიულ** ავადმყოფებს და **ბავშვებს. ქიმიკო-მიკროსკოპიული გამოკვლევანი** ნახველისა, შარდისა, გონოკოვისა და სხვ. დილით 11—2 საათზე, საღამოთი 6—8 საათზე. სამხედრო საავადმყოფო, შესავალ პატარა ჭიშკარიდან. (60—ფოს.—40)

ექიმი

ა. ნ. დიასამიძე

განაზა და ვენერიული. დილით 9—10 ს. საღამოობით 6—8. ყორღანოვის ქუჩა № 14.

კბილის ექიმი

ნინო რცხილაძე

იღებს ავადმყოფებს დილით 9—2 ს. საღამოთი, —7 საათზე. ვერა, ოლღას ქუჩა, № 25. (0—132)

სამკურნალო

ექიმთა საზოგადოებისა

ტფილისში

მუდმივის საწოლებით

(ელისაბედის ქუჩა, № 79, ტელეფ. № 1026).

მიღება გარედან მოსიარულე ავადმყოფების.

მიჩეილ აგაჯანოვი: 11—12 ს. საშარდე ორგანოებისა და სიფილისი.

ი. ნ. ეგიაზაროვი: 11—12 ს. ნერვების, შინაგან ავადმ., წამლობა ელექტრონით.

გ. ა. ტატევოსოვი: 12—1 ს. შინაგანი და საბავშვო ავადმყოფობანი.

ი. გ. ბეგლარიანი: 12—1 ს. ქალისა და ბებიობისა.

მ. ბ. გამოხნელი: 1—2 ს. ცხვირისა, ყელისა და ყურისა.

ზ. ა. შეიერი: 1—2 ს. საბავშვო და შინაგანი,

ი. ნ. თუმანოვი: 5—6 ს. საღამოთი. ქალისა და ბებიობისა.

სამკურნალოსთან შეიძლება ექიმობა ჰიპნოზით, აგრეთვე მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური და ქიმიური გამოკვლევანი, ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა. ფასი რჩევისთვის 50 კაპ. ოპერაციები და კონსულტაციები შეთანხმებით. დაწოლა შეიძლება საზოგადო პალატაში და ცალკე ნომრებში. (100—ხალ.—90)

ბაქოს წიგ. გამომც. ქართ. ამხ.

„კალამისაგან“

წიგნების მაღაზიებს გასასყიდათ დაურიგდათ **ახალი გამოცემანი** ამხ—სა:

№ 7 საქართველოს ეკლესიის აკლება ფასი 5 კ. და № 8 ვინ რისთვის იბრძვის (პოლიტიკური პარტიები) შედგენილი „მიწის“ რედაქციის მიერ ფასი 8 კაპ. (5—6.—3)

გამოვიდა და იყიდება

ა. საჩუელისა

ახალი წიგნი

სოციალიზმ-ფედერალიზმი საქართველოში

წიგნი ღირს 20 კ. და იყიდება „წ. კ. გამავრც. საზოგადოების“ და „Новая Рѣчь“-ის მაღაზ. (0—უ.—5)

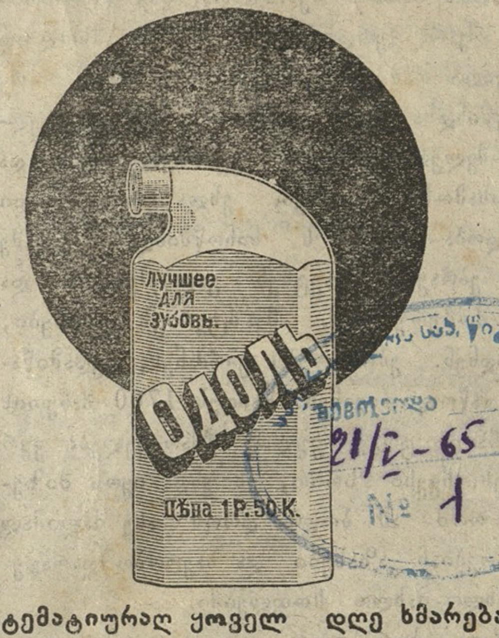

სისტემატიურად ყოველ დღე ხმარება ოდოლისა საუკეთესო საშუალებაა კბილებისა და პირის სუფთად შესანახად.

ფასი 1/1 ფლაკონისა, რომელიც რამდენსამე თვეს ეყოფა, 1 მ. 50 კ.

(Метцль и К°) (2—№ 2—1)

ტფილისი, 12 ივლისი

ბიუროკრატიასა და რეაქციონურ მაღალ სფეროებს კარგა ხანია მოსვენებას არ აძლევდა უნივერსიტეტებში არსებული ლიმინაური თავისუფალი თვითმართველობა. მათ ვერ მოენელებინათ, რომ მაშინ, როდესაც „წესიერება და მყუდროება“ მთელს იმპერიაში აღდგენილია, უნივერსიტეტებში კიდევ არ დაცხრა მოძრაობა, იქ თავისუფლად სდგება სხვა და სხვა საზოგადოებანი, იმართება კრებები და მიტინგები, რომლებზედაც თავისუფალი სიტყვა გაისმის. ყველაზედ უარესი და გულსაკლავი მთავრობისათვის ის იყო, რომ ყველა ეს კანონით ხდებოდა და კანონისავე ძალით მთავრობას ნება არ ჰქონდა ჩარეულიყო უნივერსიტეტის საქმეში. მართალია, ფაქტიურად მთავრობა მაინცა და მაინც არ ერიდებოდა კანონს და ხშირად დაუთრგუნია უნივერსიტეტის ავტონომია; მაგრამ ეს გაჭირიც იყო და უხერხულიც, რასაკვირველია, სჯობდა კანონის შაფერისად შეცვლა. განრისხებულმა რეაქციონერმა წრეებმა იერიშიც-კი მიიტანეს მთავრობაზე სახ. საბჭოში და საკითხი წარუდგინეს საერო განათლების სამინისტროს „უნივერსიტეტში გაჩენილ წესების შესახებ“; მაგრამ საბჭოს უმრავლესობამ მთავრობის მხარე დაიჭირა და შეკითხვა უარყოფილ იქნა იმ პირობით-კი, რომ მთავრობა თვით ეცდება მიიღოს ღონისძიებანი „მაღალ სასწავლებლებში ნორმალური ცხოვრების აღსადგენად“.

ავრბამაც ეს პირობა პირნათლად აღასრულა და წესი აიგო უნივერსიტეტის ავტონომიურს წესწყობილებას. ამიერიდან უნივერსიტეტის კარებიც ფართოდ გაეღება პოლიციას და იქაც გამეფდა მისი სასტიკი ყურადღება. ახალის წესით, სტუდენტებს ეძლევათ ნება საზოგადოებანი შეადგინონ; მაგრამ ამ საზოგადოებათა წესდებანი დამტკიცებულ უნდა იქმნან, წინააღმდეგ შემთხვევაში ისინი არა-ლეგალურად ჩაითვლებიან; არავითარ საზოგადოებას ან დაწესებულ სტუდენტებისას ნება არ ექნება მთელს სტუდენტობის სახელით ილაპარაკოს ან რაიმე სავალდებულო დადგენილებანი გამოსცეს. შემდეგ, სტუდენტებს არ ერთმევათ კრებების გამართვის უფლება, მაგრამ მათი გამართვა შეზღუდულია და სხვა წესებით: კრებები ნებადართულ უნდა იქმნას თვით წესდებისაგან და გარდა ამის ყოველთვის განსაკუთრებული ნებართვა უნდა იქმნას აღებული სათანადო დაწესებულებისაგან; კრებას უთუოდ სამოსწავლო ხასიათი უნდა ჰქონდეს; მაზე დასწრება მხოლოდ ამ უნივერსიტეტის მოსწავლეთ შეუძლიანთ; თუ მთავრობას ცნობა მოუვიდა ან ეჭვი შეეპარა კრების უკანონობაზე, ნება აქვს პოლიცია შეგზავნოს, და სხვა და სხვა. ერთის სიტყვით, ამიერიდან უნივერსიტეტებშიაც იგივე წესები იქნება შემოღებული კრებებისა და საზოგადოებათა შესახებ, როგორიც არსებობს მთელს იმპერიაში.

ამრიგად მთავრობა სპობს დიდის ტანჯვითა და ვაებით მოპოვებულს ავტონომიას და წინანდელ წესებს, 1884 წლის წლის უნივერსიტეტის წესდების წესებს უბრუნდება თანდათან. ვინ არ იცის, რა იყო მეოთხმოცე წლების დასაწყისში შექმნილი ეს რეაქციონული წესდება,—შექმნილი კატკოვისა, პობედონოსცევის და დ. ტოლსტოის პლანზე?! მან დასცა რუსეთის უნივერსიტეტი უკანასკნელ ხარისხამდე; განფანტა საუკეთესო პროფესორები, შებღალა მეცნიერება, დაუმორჩილა სამეცნიერო ტაძარი პოლიციას; ხოლო მთავარი მიზანი—უნივერსიტეტებში „მყუდროების“ დამყარება, პოლიტიკურ მოძრაობათა მოსპობა—აღსრულებულ ვერ იქმნა; პირიქით, სწორედ ამ წესდების მეოხებით უნივერსიტეტებში მუდმივი უწესოებანი გამეფდა, რომელნიც ერთობ გაძლიერდნენ მე-90 წლებში. ბოლოს საქმე იმდენად გამწვავდა, რომ თვით მთავრობაც იძულებული შეიქნა 1884 წლის წესდება უარეყო და რეფორმებს შესდგომოდა (გენ. ვანნოვსკის მინისტრობის დროიდან), ხოლო განმათავისუფლებელ მოძრაობის დაწყებისას სრული თვითმართველობა მიენიჭა მაღალ სასწავლებელთათვის... გავიდოდა დრო, ქვეყნის საზოგადო ცხოვრება დალაგდებოდა, რუსეთი გამოვიდოდა კრიზისიდან და მაშინ, უეჭველია, უნივერსიტეტის ავტონომიურ წეს-წყობილების კეთილი ნაყოფიც დამტკიცდებოდა.

მაგრამ ბიუროკრატიამ, რა-კი რეაქციამ ისევ ფრთები შეისხა, ცდა არ მოიწადინა. მიუხედავად მწარე გამოცდილებისა, მიუხედავად ისტორიის მრავალ გაკვეთილებისა, მთავრობა ისევ ძველ იარაღს იღებს ხელში და პოლიციურის წეს-წყობილებით აპირებს მაღალ სასწავლებლებში „მშვიდობიანობას“ აღდგენას. ახლო მომავალი, უეჭველია, კვლავ მწარედ განფანტავს ბიუროკრატიის მოლოდინს, მაგრამ უბედურება ის არის, რომ რუსეთის ახალგაზდობა კვლავ ეწამება, კვლავ მრავალ მსხვერპლს შესწირავს სამეცნიერო ტაძრისა და თავის-თავის განთავისუფლების საქმეს პოლიციურ ბატონობისაგან. ხოლო რადგან ესეთი განთავისუფლება მჭიდროდ არის დაკავშირებული რუსეთის საერთო პოლიტიკურ განთავისუფლების საქმესთან, მაღალ სასწავლებელში მოსწავლე ახალგაზდობა ისევ ჩაერევა განმათავისუფლებელ მოძრაობაში წინანდებურის ენერგიითა და გატაცებით.

უმაღლესი კურსები კავკასიის შესასწავლად

ჩვენ გაზეთში უკვე იყო მოხსენებული, რომ ტფილისში შესდგა კერძო წრე, რომელიც აპირებს დაარსებას ამ წლის ენკენისთვიდან უმაღლეს კურსებისას კავკასიის შესასწავლად. ამ კერძო წრემ მოიწვია ლექციების საკითხად პუშკინის ბიბლიოთეკაში (ალექსანდროვის ბაღი), საღამოობით 6—8 საათზე, პროფესორები სხვა და სხვა ქალაქიდან (მ. კოვალევსკი, მარრი, ა. ხახანაშვილი, ჯავახიშვილი და სხვა) და აგრეთვე ადგილობრივი მასწავლებლები, რომელთაც შეუსწავლიათ ადგილობრივი ენები, ბუნება, ისტორია და სხვ. (ე. თაყაიშვილი, პ. ლამბაროვი, ვ. რუგევიჩი და სხვა).

ეხლა ამ წრეს ბევრ კუთხიდან ეკითხებიან, შეგვატყობინეთ, რისთვის და ვისთვის აარსებთ კურსებს, რა ატესტატებს იძლევით და რას გვიშველით ამ კურსებითაო.

ამის გამო კურსების დამაარსებელთ საჭიროდ სცნეს ყველას შეატყობინონ თავიანთი მიზანი.

პირველი მიზანი კურსებისა, დამაარსებელთა აზრით, არის თვითცნობიერობის სურვილის დაკმაყოფილება. სკოლასა და წიგნებში ჩვენებური ყმაწვილი თითქმის ვერაფერს შეიტყობს ჩვენი ქვეყნის მდგომარეობაზე. ავსტრალიის და აფრიკის ბუნება უფრო კარგად იცის, ვიდრე კავკასიისა. ადგილობრივ ბუნებისა, ადგილობრივ ხალხების, მათის ენისა, მწერლობისა და ისტორიის შესწავლა—აი უპირველესი მიზანი ახალის კურსებისა.

ვინ უნდა ისარგებლოს ამ კურსებით?

1. იმ ყმაწვილებმა (ვაჟებმა და ქალებმა), რომელნიც ასრულებენ კურს საშუალო სასწავლებლებში: გიმნაზიებსა, რეალურ სასწავლებლებსა, სემინარიებსა და სხვაგან. მაგრამ შეძლება კი არა აქვთ, შორს სადმე წავიდნენ უმაღლეს სასწავლებლებში კურსის დასასრულებლად. ტფილისის მომავალი კურსები ამათ შეასწავლებს სამშობლოს და ამით გ უდვილებს სამსახურს ადგილობრივ დაწესებულებებში, მუშაობას კერძო და სახელმწიფო სამსახურში. მაგ. ვინც შეისწავლის კავკასიის გეოგრაფიას, იმას გაუადვილდება სამსახური საფოსტო და სატელეგრაფო კანტორებში, ვინც შეისწავლის კავკასიის გეოლოგიას, მთის საქმეს, ნავთის ტეხნოლოგიას, მას გაუადვილდება მუშაობა ადგილობრივ ქარხნებში, ვინც შეისწავლის კავკასიის ბუნებას, მას შეუძლიან უკეთესად მოუაროს სოფლის მამულებს და სხვა.

2. კურსებით შეუძლიანთ ისარგებლონ იმ პირთაც, რომელნიც დაუსრულებიათ უმაღლესი სწავლა რუსეთში ან საზღვარ გარედ და აპირებენ მუშაობას კავკასიაში. მათთვისაც ძლიერ საჭიროა ადგილობრივ ბუნების, ენების, ჩვეულებების და ისტორიის ცოდნა.

ამ გვარად, კურსები ძლიერ სასარგებლოა ყველასათვის, ვისაც კი სურს მუშაობა თავის სამშობლოში. ამიტომ არ შეგვიძლიან არ ვისურვოთ, რომ მათ დასაარსებლად მოიპოვებოდეს საკმაო სახსარი.

მართალია, ქალაქი დაჰპირდა კურსების დამაარსებლებს ფულით დახმარებას, თუ წლის ბოლოს ზარალი აღმოჩნდა. მაგრამ ყველამ ვიცით, რომ ქალაქის კასსა ცარიელია და ეს დაპირება დაპირებად დარჩება. მთავრობაც არაფერს არ იძლევა. მაშასადამე, ერთად ერთ ნუგეშად იქნება საზოგადოება. საჭიროა, რომ თვით საზოგადოებამ იგრძნოს კურსების სარგებლობა და მით დაეხმაროს. ეს დახმარება აღმოჩნდება, თუ კურსების მოსასმენად ეხლავე ბევრნი ჩაეწერნენ. თუ ბევრნი მოისურვებენ სწავლას ამ კურსებზე—საქმე განხორციელდება, მოიპოვება სახსარი პროფესორების მოსაწვევად შორიდან ჩვენს ქვეყანაში.

ადგილობრივ ლექტორების მოსმენა ეღირება: ყოველ ლექციაზე—15 კოპ., პროფესორების ლექციაზე—30 კაპ. ამის გარდა, ყოველ ნახევარ წელს მოსწავლემ უნდა შეიტანოს 1 მ. 50 კ.

შემთხვევით მსმენელს მოეთხოვება ყოველ ლექციაზე 20 კაპ. (თუ ადგილობრივი ლექტორი კითხულობს) და 40 კ. (თუ პროფესორი კითხულობს).

კურსების დაარსებაზე დაწვრილებით გამოცხადებული იქნება ადგილობრივ გაზეთებში მარიამობისთვეში. პროგრამების მოპოვება შესაძლო იქნება პუშკინის ბიბლიოთეკაში (ტფილისი, ალექსანდრეს ბაღი).

გ. თ.

ახალი ამბავი

✦ **გაზეთის დაკეტვა.** ტფ. გენერალ-გუბერნატორის განკარგულებით, სამხედრო წესების მოხსნამდე დაიკეტა ყოველკვირეული ახალი გაზეთი პროფესიონალურ კავშირებისა „ახალი ქვეყანა“.

✦ **ბეჭდვითი საქმის პროფ. კავშირის დაკეტვა.** გუშინ პოლიციამ დაბეჭდა კანტორა ბეჭვდითი საქმის მუშათა პროფესიონალურ კავშირისა.

✦ **ახალი იარაღი პოლიციას.** ტფ. გუბერნატორმა წინადადება მისცა ტფ. ქალაქის თავს, განკარგულება მოახდინოს, რომ ქალაქის კასიდან 1720 მან. გადაიდოს. გუბერნატორის მოწერილობით, ეს ფული უნდა დაიხარჯოს რევოლვერებისა და თოფების შესაძენად პოლიციის ხელ ახლა შესაიარაღებლად.

✦ **მკვლელობანი.** 9 ივლისს, საღამოს 10 საათზე, იარმუკიდან შინ, ნაძალადევში, ბრუნდებოდა ქუთაისის მაზრის სოფ. მუხა-ყრუას მცხოვრები სტეფანე თევზაძე. როცა იგი რკინის გზის სადგურთან ბაღს გასწორებია, ვიღაც უცნობებს სროლა აუტეხნიათ. ზურგსა და გვერდში დაჭრილი თევზაძე იქვე დაცემულა. დაჭრილი საავადმყოფოში წაიყვანეს, სადაც ერთი საათის შემდეგ გარდაიცვალა. სროლამ ხალხი ძლიერ დააფრთხო. მკვლელებს გამოუდგნენ, მაგრამ მათ ბნელი ღამით ისარგებლეს და მიიმალნენ.

✦ გუშინ, 11 ივლისს, მიხეილის ქუჩაზე, ვორონცოვის ძეგლის მახლობლად შემდეგი მკვლელობა მოხდა. ვიღაც ყმაწვილმა კაცმა ტფილისელ სახლის პატრონს თარხან-მირზაიანცს რამდენჯერმე რევოლვერი ესროლა და იქვე მოჰკლა. სროლით ხალხი დაფრთხა და აქეთ-იქით დაიფანტა. პოლიციას ერთი გამვლელი აფიცერი დაეხმარა და რევოლვერით ხელში გამოუდგა ერთ ყმაწვილს. აფიცერმა ესროლა რევოლვერი და გულში მოარტყა. ყმაწვილი აღმოჩნდა მცხეთელი ილია მაჩხანელი, რომელიც მიხეილის საავათმყოფოში გაგზავნეს.

✦ **სამოსწავლო ოლქის ახალი მზრუნველი.** კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველად დაინიშნა საერო განათლების სამრეწველო სასწავლებლების ინსპექტორი რუდოლფი.

✦ **ტფ. გენ. გუბერნატორის განკარგულებანი.** ვიატსკის გუბერნიაში სამხედრო წესების მოხსნამდე იგზავნებიან: მეტეხში დაპატიმრებული ანდრია მეტლოვი, რომელსაც აბრალებენ ს.-დემოკრატიულ ორგანიზაციის წევრობას და იარაღისა და არა-ლეგალურ ლიტერატურის შენახვას, მუღანლოს მცხოვრებნი ამირასტან-ასტინ-ოღლი და კურბანხიდირ-ოღლი, რომელთაც აბრალებენ ყაჩაღების დაფარვას და დილიჟნის გაძარცვას. საგენერალ-გუბერნატოროდან იგზავნებიან ბ. ამირიანცი, სპარსელნი გიორგის შვილი სარქისა, ილია-ოღლი თამრაზი და ჯიბრაილ შიო-ოღლი. იარაღის ტარებისთვის ორი თვით დააპატიმრეს ი. ნოვოჩენკო. ამას წინად უბნის ზედამხედველის თანამდებობიდან გადაყენებულს ე. ნევროზოვს ხელ-ახლა მიეცა ადგილი მე-10 საპოლიციო ნაწილში. 150 მანეთით დააჯარიმეს სახლის პატრონი ილია ხარაევი (იმის სახლს ორი გასავალი ჰქონია). თუ ფულს არ გადაიხდის, ტფ. გუბერნიიდან იქნება გაგზავნილი.

✦ **საეკლესიო წიგნების შესწორება.** სატახტო ქალაქის გაზეთების სიტყვით, საქართველოს ექსარხოს შუამდგომლობა აღუძრავს სინოდის წინაშე, რომ შესწორებულ და შევსებულ იქნას ქართული საეკლესიო წიგნები; ზოგი კიდეც უნდა გადმოითარგმნოს ხელ-ახლა, რადგან ძველი თარგმანი დაძველდაო.

✦ **„ამბოხება კახეთისა“ რუსულად.** როგორც გავიგეთ, ნ. ი. ალექსი-მესხიშვილი შესდგომია ალექსანდრე ფრონ-

ლის ისტორიულ ამბის „ამოზიდვა ქაბეთისა“-ს რუსულად თარგმნას.

✦ **სეტყვა.** 28 ივნისს ყაზანის მაზრის ს. აკისმარაში ძლიერი სეტყვა და ნიაღვარი მოსულა. სოფელი ძალიან დაზარალებულა. [illegible]

✦ **ნაძალადევის მიწების შეფასება.** ნაძალადევის დამფუძნებელმა კომისიამ სამოსახლო და სასახლე ადგილების შეფასება უკვე დაამთავრა. [illegible]

✦ **მიწზოვის ანდერძი.** [illegible]

✦ **ლეგალიზაციის უარის თქმა.** [illegible]

✦ **კრება.** 10 ივლისს, სადამოთი, [illegible] გადოების სარეორგანიზაციო პროექტის შემუშავება.

✦ გვთხოვენ დავბეჭდოთ: „უმორჩილესად გთხოვთ ნება გვიბოძოთ თქვენის გაზეთის „ისარის“ საშუალებით ღრმესი მადლობა გამოუცხადოთ ბ-ნ ივანე ქიტიშვილს, რომელმაც ქვემო მახხაანის წიგნთ-საცავ-სამკითხველოს შემოსწირა ერთი ვერცხლის სტაქანი, ხუთ მანეთად ღირებული. ამასთან დიდ მადლობას ვწირავთ გაზეთ „ისარის“ რედაქციას, რომელიც თავის გამოცემას უსასყიდლოდ უგზავნის ქვემო-მახხაანის სამკითხველოს. ქვემო-მახხაანის წიგნთ საცავ-სამკითხველოს გამგეობის წევრნი: ეგნატე მენთეშაშვილი და მღ. ივანე მენთეშაშვილი“.

✦ ქალაქის ათვიაქის მოიჯარადრე ითონესიანი გაჯიუტდა და არ აკმაყოფილებს ათვიაქში მომუშავეთ. ეს მეორე კვირაა ფარმაცევტები და თანაშემწენი გაფიცულნი არიან.

✦ ბორჩალოს მაზრაში ძალიან გავრცელებულია საქონლის ჭირი.

✦ 8 ივლისს ნაძალადევში ანდუშკასას და ალიოშკას (მეეზოვეს) ხანგრძლივ ლოთობის შემდეგ ჩხუბი მოუვიდათ. მეეზოვეებმა ერთმანეთს თავ-პირი დაამტვრიეს.

✦ 10 ივლისს ღამე რუსეთის სანაოსნო დამზღვევ საზოგადოების აგენტს ნიკოლოზ აჩკოსოვს ვიღაცამ მოჰპარა რევოლვერი.

✦ გვთხოვენ დავბეჭდოთ: «ნაცნობებისა და ნათესავების საყურადღებოდ ვაცხადებ, რომ მე არავის ვეგონო ის ილია წიკლაური, რომლის შესახებაც ამბავია შოთავსებული გაზეთ „ისარის“ 149 ნომერში. ილიკო წიკლაური».

პრესსა

ყოფილ მინისტრის ფეოდოროვის გაზეთი „სლოვო“ ამტკიცებს, რომ საფინანსო მმართველობის საქმე, სახელმწიფო შემოსავლის ხარჯვა და საერთოდ სახელმწიფო კრედიტის საქმე ამ ჟამად ბევრად უარეს მდგომარეობაშია, ვიდრე „კონსტიტუციის“ შემოღებამდე იყო.

სამინისტროს საბიუჯეტო უფლების დახასიათება ასე შეიძლება: სამინისტროს შეუძლია იმდენი დახარჯოს, რამდენსაც მოისურვებს; იგი სრული პატრონია არა იმ მილიარდებისა, რომელსაც ახლა ხალხი იხდის, არამედ იმ ფულებისაც, რომელიც შემოდის და შემოვა სხვა და სხვა საფინანსო ოპერაციებისაგან, რომელთაც თვითონვე აგენს და ასრულებს. ერთი წესი—ჭეშმარიტი საფინანსო დიკტატურა არის, რადგან სამინისტროს თვითნებობა ამ საქმეში არავითარ კანონით არ არის გაწესრიგებული. ჩვენი კრედიტი, ისედაც შერყეული, ასეთ წესის მეოხებით შეუძლებელ ყოფაში ჩავარდა. უწყებანი, რომელნიც ხარჯავენ სახელმწიფო შემოსავალს, ყოველგვარ კანტროლისაგან განთავისუფლებულნი არიან და იქ, სადაც წინად ათი მილიონით კმაყოფილდებოდნენ, დღეს ასსაც არ სჯერდებიან და სულ ახალ-ახალ დამატებით კრედიტებს თხოულობენ. მინისტრს აღარ ძალუძს ალაგმოს უწყებათა გაღვიძებული მადა და რუსეთის საფინანსო მდგომარეობა თან და თან უფრო და უფრო უარესდება...

ბოლოს დროს გაზეთებში ისევ დაიწყეს მითქმა-მოთქმა იმის შესახებ, რომ მთავრობას მოუხერხებია და დიდ სესხს აძლევენ გერმანიის კაპიტალისტებიო. თუ ეს გამართლდა, უწყებათა „მადაც“ ერთი ორად გაძლიერდება.. ერთობ ძვირად დაუჯდება ხალხს თვითმპყრობელ ბიუროკრატიის დღევანდელი საფინანსო და სხვაგვარი დიქტატურაც...

პროვინციის ცხოვრება

ს. დიდი-ჯიხაიში (იმერეთი). რეაქციამ არც ჩვენ დაგვაკლო თავისი სიკეთე. ამას წინად, როგორც მკითხველთ მოგეხსენებათ, დაიჭირეს სამი მასწავლებელი აქაურ სკოლისა და რამდენიმე ხნის ციხეში ჯდომის შემდეგ ვიატკის გუბერნიისაკენ უკრეს თავი. ეხლა ესეც არ გვაკმარეს და სხვებსაც დაეძებენ. ადგილობრივმა ბოქაულმა უკვეღი ზომა იხმარა მათ დასაპატიმრებლათ, მაგრამ დღემდის ვერც ერთი ვერ დაიჭირა.

სოფელში, როგორც მოსალოდნელი იყო რეაქციის დროს, ბლომად იჩინეს თავი ჯაშუშებმა ისინი უშიშრად გამოდიან და საჯაროდ მოქმედებენ. ჯაშუშებისაგან ძლიერ დაშინდა საზოგადოება. ყველანი გაფაციცებით უყურებენ მათ მოქმედებას.

ჯიხაშელი.

—

ოზურგეთი (გურია). 4 ივლისს ოზურგეთში დაიბარეს ს. შემოქმედის საზოგადოება. მაზრის უფროსმა დაათვალიერა და მოსთხოვა ორგანიზაციის წევრები. დათვალიერების შემდეგ შეკითხვა დაიწყო. ურიდობის დროს დაიჭირეს მამასახლისი გვარჯალაძე, ჩიტაიშვილი და სადრაძე. ესენი ციხეში გაგზავნეს. ამავე დღეს დ. მგელაძემ შეიპყრო თათრის ბაზარში ქ. კალანდარიშვილი.

4 ივლისს ნატანებში მოჰკლეს ოზურგეთის მცხოვრები ილარიონ შეიშვილი. მკვლელები მიიმალნენ. დაიჭირეს რამდენიმე მუშა. ამ მკვლელობის გამო 5 ივლის ნატანებში ჯარი გაგზავნეს. ამავე 4 ივლის ს. ბახვში გასძარცვეს დექნები. 50-ჯელ გაისროლეს თოფი. სრულიად მთელი სოფელი შეაშფოთა. გაიტაცეს ფული და საქონელი.

მელიტონ გოთუას მოკვლის გამო აგერ კვირაზე მეტია ს. მელექედურში ჯარი სდგას. სოფელს სთხოვენ ათას-ხუთას მანეთს. დღიური ხარჯი კიდევ სხვაა.

კვირას 8 ივლისს, ბაზარში დიდი ჩხრეკა იყო. ჩხრეკავდნენ ყველა გამვლელ-გამომვლელს. გაჩხრიკეს აგრეთვე ყველა დუქნები. ამ დროს, ვინც ბაზარში იყო, ყველა დააპატიმრეს, შემდეგ ისევ გაანთავისუფლეს. ჩხრეკა გაგრძელდა საღამომდე. აღმოაჩინეს მჭედლის დუქანში ერთი რევოლვერი, რომელიც ვიღაცას მიუგდებია. სხვა არაფერი აღმოუჩენიათ. დააპატიმრეს ერქომაიშვილი, ერთი მდგვლელი და მჭედელი ბურჭულაძე. როგორც ამბობენ, ჩხრეკა იმიტომა ყოფილა, რომ ვიღაცას უცნობებია, უმბარები ჩამოიტანესო.

4 ივლისის დაპატიმრებული გურიანთლები 8 ივლის გაანთავისუფლეს

ბუქსა.

—

გარეთ-კახეთი. 6 ივლისს ს. საგარეჯოს ეწვია ასამდე დრაგუნი ორი ოფიცრით და ხართიშვილის ბოქაულით. როგორც გამოირკვა, ტფილისიდან უთფოდა მოწერილობა, ვითომ ერთი ნაწილი 13 ივნისს გატაცებულ ფულისა (ერევნის მოედანზე). საგარეჯოში უთფილიეთს გამოგზავნილი იარაღის შესაძენად და რაზმების შესაქმნელად. მოსვლისთანავე ჯარი შემოერტყა ირგვლივ აქაურ სოფლის სკოლას. გაჩხრიკეს სამკითხველო, მასწავლებლების ოთახი. ვერც იარაღი, ვერც ფული ვერ აღმოაჩინეს. რამდენიმე ბროშურა წაიღეს.

ჯარის მოსვლამ ხალხი მეტად შეაშინა. ადგილობრივმა ხულიგანებმა თავი წამოჰყვეს ჯარი შუადღემდის დარჩა. ვერაფერი იპოვნეს, ვერც დაიჭირეს ვინმე და უკან დაბრუნდნენ.

კარგა ხანია ქურდობა აღარ მომხდარა. რაც ეგრედ წოდებულ გორის „რაზმი“ (ყაჩაღთა ბრბო) შეთხლეთა, ისე გამოჩენილი აშკარა ქურდობა არა ყოფილა. მხოლოდ ყოფილა რამდენიმე მაგალითი, რომ გიორგი წმინდსა და თოხლიურს შუა გამვლელ-გამომვლელს ჯიბეებს უცარიელებდნენ და ტანისამოს ხდიდნენ. ეხლა ერთი დიდი ქურდობა მოხდა ს. ნინოწმინდაში. დამე ერთ ებრაელს დაეცნენ გადაცმულები და პირ მოშურულები. შეამტვრიეს დარაბები, შევიდნენ. ებრაელებს უბრძანეს, დედამიწაზე დაწოლილიყვნენ. წაიღეს 1700 მანეთის ფარჩა და ცოტა ფულიც. მძარცველები ვერ იცნეს. ჩვენი აზრით, ეს უნდა იყოს მიზეზი, რომ ამ ბოლო დროს ასე მალიმალ დაიარებიან კაზახები და საერობო დარაჯები ახლო-მახლო სოფლებში.

აქეთ გახურებული კალოობაა. მოსავალი წელს ნაკლებია. პურს წვრილი მარცვალი აქვს აქამდის სულ სიცხეები იყო. აი ეს არის ეხლა მოვიდა წვიმა და ცოტათი გაგრილდა ჰაერი.

გარეჯელი.

—

სამეგრელო. მიუხედავად მრავალ გვარ დაბრკოლებისა წალენჯიხის (ზუგდიდის მაზრა) მეაბრეშუმეთა ამხანაგობა წრეულს მხნედ მოქმედებდა. სოფ. წალენჯიხის გარდა რამდენიმე ადგილას ჰქონდა განყოფილებები. მაგალითად, სოფ. ჯოქვინჯში 30[illegible] წევრმა ამხანაგობის ფარდულში მიიტა[illegible] 300 ფუთი ნედლი პარკი. ჩხოროწყუს გა[illegible] ყოფილებაში მიღებულია 275 წევრისა[illegible] 320 ფუთი ნედლი, ზუმში 170 წევრისაგან 182 ფუთი ნედლი, დიაში 200 [illegible]რისაგან 230 ფუთი ნედლი, ჯგალში [illegible] წევრისაგან 120 ფუთი ნედლი, დაბა [illegible]დიდში ოცი წევრისაგან 40 ფუთი ნედლი პარკი. თვით წალენჯიხაში 340 წევრმა მიიტანა 400 ფუთი პარკი. ამ ნაირად, [illegible]ულს ამხანაგობამ მოაგროვა [illegible] 1575 ფუთი ნედლი პარკი. შარშანაც თითქმის ამდენივე იყო ამხანაგობის პარკი, მაგრამ შარშანდელ პარკის კაი გული [illegible] [illegible] შეიძინეს, წრეულს კი სულ [illegible] [illegible] გროვილი. ამხანაგობის წრეულანდელ [illegible] დებას კიდევ [illegible] აქვს მარშან[illegible] დელზე, რომ ამხანაგობას საწყობები ბევრ ალაგას ჰქონდა, პარკს შორს ურმით გადაზიდვა არ ეჭირებოდა და ამიტომ საქონელი წმინდა და რიგიანი ხარისხისა გამოვიდა. დიდ შესანიშნავია ერთი მოვლენაც. როგორც გამოცდილებამ დაგვანახვა, ამხანაგობა ქალაქ ადგილებში ფუხს ნაკლებად იკიდებს. ზუგდიდში, მაგალითად, შარშან 210 ფუთი მოიტანეს, წრეულს მხოლოდ 50 ფუთი იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ხალხში მეტი შეგნება შევა, იგი ერთად მოქმედებას მიჩვევა და თავისს ნაშრომ-ნადაგს არ გასცემს თითო ორთლა ჯიბეების გასასქელებლად.

მეაბრეშუმე.

მუშების ცხოვრება

კოოპერაციები. წინადაც ვწერდით, რომ პეტერბურგში მუშათა შორის ძალიან იდგამს ფეხს კოოპერატიული მოძრაობა. ვინ არ იცის, რომ დღეს რუსეთში დიდძალი მუშა კაცი უადგილოდ არჩენილი. განსაკუთრებით უადგილოა რიცხვი გამრავლდა დიდ სამრეწველო ქალაქებში—მოსკოვსა, პეტერბურგსა, ვარშავსა და სხვაგან. კოოპერატულ საქმეს პეტერბურგის უადგილოთ დარჩენილმა მუშებმა მიაქციეს ყურადღება. მათ განუზრახავთ კოოპერატიულ სახელოსნოების დაარსება. ამის შესახებ რამდენიმე კრება ჰქონიათ. სამ ივლისის კრებაზე გამორკვეულა, რომ შეძლება კოოპერატიულ ნიადაგზე მოეწყოს საზეინკლო-სამექანიკო, სადურგლო და სამჭედლო სახელოსნოები. რაქმა უნდა, ყველაზე დიდი კამათი გამოიწვევია იმას, თუ სად იშოვნონ ფული ამ სახელოსნოების დასაარსებლად. მიიღეს ორი წინადადება: 1 მიმართონ ქალაქის გამგეობას, რომ მან გადასდოს კაცის თავზე პაის ფული ოცოცი მანეთი იმ პირობით, რომ ეს ფული თანდათან გასტუმრებულ იქნას კოოპერატიულ სახელოსნოების შემოსავლიდან; 2. გამოსცენ მოწოდება ფაბრიკა-ქარხნების მუშების მიმართ, რომ მათ უადგილოდ დარჩენილებს ამ საქმეში ფულით დახმარება გაუწიონ.

—

„მშრომელთა კავშირი“. როგორც წინათ გაუწყეთ მკითხველებს, პეტერბურგში შესდგა პატარ-პატარა კავშირები, რომელთაც დაარსეს კოოპერატიული

ფელეტონი

საფრანგეთის ცხოვრება და ლიტერატურა

(წერილები პარიზიდან)

IV

თეატრების მიმოხილვა.—ძველი და ახალი დრამატურგები.—„ოდეონის“ დირექტორი ანტუანი.—ახალი პიესები.—«ფრანგის ქალი» ბრიოსი.—„მძევალი“ ტრარიოსი.—«ადრიენა ლეკუვრერი» სარა ბერნარისა.—«მეტოქე» კისტემეკერისა და დელარისა.—წვრილმანი კომედიები.

ერის კულტურულ დაწინაურებისა და საზოგადოებრივ ცხოვრების აყვავების საუკეთესო მაჩვენებელია თეატრისა და დრამატიულ ხელოვნების განვითარება. თუ ამ მხრივ შევხედავთ დღევანდელ საფრანგეთს, თვალ-წინ წარმოგვიდგება იგივე არა-სანუგეშო სურათი საზოგადო ჩამოქვეითებისა და უსიცოცხლობისა, რაიცა წინა წერილში აღვნიშნეთ. მართალია, დღეს პარიზში ორმოცამდის ბრწყინვალედ მოწყობილი თეატრია, სადაც თამაშობენ აურებელს პიესებს, მაგრამ ხელოვნების თვალ-საზრისით მათი ავტორები გაცილებით დაბლა სდგანან თვით მეჩვიდმეტე საუკუნის დრამატურგებზე, როცა პარიზში მხოლოდ სამიოდე ღარიბი თეატრი მოიძებნებოდა. და წარმოიდგინეთ—ფრანგულ თეატრის „მამა“ კორნელი დღესაც პირველი და შეუდარებელი რჩება! დიახ, კორნელისა, რასინისა და მოლიერის პიესები ისევ იქამდის საუკეთესო ნაწარმოებია ფრანგულს დრამატურგიაში. მართალია, მეთვრამეტე საუკუნეში ვოლტერმა თავისის ტრაგედიებით „მეროპი“ და „ზაირა“ და ბომარშემ თავისის კომედიებით „სევილიელი დალაქი“ და „ფიგაროს ქორწინება“ შესამჩნევი კვალი დასტოვეს, მაგრამ ვერც ვოლტერი შეეტოლება კორნელსა და რასინს, როგორც დრამატურგი და ვერც ბომარშე მოლიერს. ამ კლასიკურ სკოლის წარმომადგენლებს რამოდენადმე გაუთანასწორდნენ რომანტიულ სკოლის პოეტები ვიქტორ ჰიუგოს მეთაურობით, რომელთაც მათ მქუხარე ბრძოლა გამოუცხადეს და სძლიეს კიდეც, მხოლოდ ამ უკანასკნელს ხანებში, როცა ნატურალისტურმა სკოლამ მოინდომა რომანტიზმის გაძევება, კლასსიკოსები ისევ გამობრწყინდნენ, ვინაიდან ახალის ჯურის ავტორებმა დრამატიულს ხელოვნებას თუ არ ავნეს, არა შესძინეს-რა. განვიხილოთ მაგალითისათვის რამდენიმე ახალი პიესა, გასულ სეზონს პარიზის უმთავრეს თეატრებში წარმოდგენილი.

დავიწყოთ თუნდაც „ოდეონიდან“. ამ თეატრის დირექტორად შარშან მინისტრის ბრიანის მიერ მოწვეულ იქმნა ცნობილი ანდრე ანტუანი, რომელმაც სახელი გაითქვა მანამდის თავის საკუთარს თეატრში, როგორც არტისტმა და ამასთანავე შეგნებულმა გამგემ. ამ ამბავს სიამოვნებით მიეგებნენ პარიზის ლიტერატურული და არტისტიული წრეები, რომელთაც სწამდათ ანტუანის ენერგიის და ხელოვნების დაფასების უნარი. აი, როგორ ახასიათებს, სხვათა შორის, ერთი ჟურნალი ამ ახალს დირექტორს:

„ჯერ არ ყოფილა მაგალითი, რომ ასეთი უხვი აქტიური მოქმედება გამოეჩინოს რომელსამე დირექტორს, გატაცებულს თავისის ხელოვნებით. დილით იგი მიდის თავის დეკორაციების სანახავად; შუადღისას როლს იმეორებს, ამ რეპეტიციის დროს მას წამ და უწუმ ეკითხებიან სათეატრო საქმეებზედ ადმინისტრატორნი, მეტანისამოსენი, მდივანნი. ექვს საათზედ იგი იღებს გარეშე პართ; შვიდზედ სადილობს, ხოლო რვა საათიდან შუაღამემდის თამაშობს, შუაღამიდან კი დილის ოთხ საათამდის იგი უსმენს პიესების კითხვას. როდის-ღა სძინავს? ეს არავინ იცის“.

ასეთ სამაგალითო დირექტორის ხელში მოსალოდნელი იყო, რომ „ოდეონის“ თეატრში ხელოვნება აჰყვავდებოდა. გარნა თვით იდეალურს დირექტორსაც არ ძალუძს ერთი რამე: დაჰბადოს ნიჭიერი დრამატურგები. და შესანიშნავად მომზადებული არტისტები, საუცხოვო დეკორაციებში, იძულებულნი არიან ითამაშონ უხეირო პიესები. ჭკვიანმა ანტუანმა ამ წინააღმდეგობის გასაქარწყლებლად პირველში დასდგა ისევ ძველი კლასსიკური პიესები: ერთი საშუალო საუკუნის მისტერია (Le vray mistere de la Passion), სადაც მომქმედ პირებად გამოყვანილია იესო ქრისტე, მარიამ ღვთის-მშობელი, მოციქულები, მარიამ მაგდალინელი; მერე შექსპირის „იულიოს კეისარი“, კორნელის „პოლიევქტი“ და სხვ. ბოლოს მაინც საჭირო იყო ახალ პიესების დადგმა და ანტუანმაც აარჩია რამდენიმე მათგანი, სხვათა შორის ერთი პიესა, გადმოკეთებული ტოლსტოის ცნობილ რომანიდან „ანნა კარენინა“. ამ პიესებში ჩვენ გავარჩევთ მხოლოდ ორს, როგორც უფრო დამახასიათებელს.

ბრიოს კომედია 3 მოქმედებად „ფრანგის ქალი“ დაწერილია ფრანგის ქალების დასაცავად და მათ ღირსების აღსადგენად. ბ-ნს ბრიოს განუზრახავს აჩვენოს აზოგადოებას, რომ ფრანგის ქალი ნამდვილად სულაც არ არის ისეთი ქარაფშუტა, ქმრის მატყუებელი, ზნე-დაცემული, როგორათაც გამოყვანილია ფრანგულს რომანებში, კომედიებსა და ფსიოლოგიურს ნაწერებში. ფრანგის ქალი პირიქით კარგი და ღირსეული არსებაა ერთგული მეუღლე თავის ქმრისა, რომლის მოტყუებასაც არც-კი ჰფიქრობს, და მოსიყვარულე დედა თავის შვილებისა.

ინჟინერი პიერი, რომელსაც ჰყავს პირველ ცოლისაგან ერთი ქალი ჟენევიევა, მეორედ ირთავს მართას. ცოლქმარი ბედნიერია, მხოლოდ პიერს ერთი გარემოება აწუხებს: ქარხნის საქმე როგორღაც კარგად ვერ მიდის, თუმცა როგორც მეცნიერმა, თვითონვე აღმოაჩინა ახალი წესი ალუმინიუმის გადადნობისა. საჭიროა დიდი კაპიტალი ამ აღმოჩენის ექსპლოატაციისთვის. ამ დროს ჩამოდის ამერიკიდან პიერის ნათესავის გონტიეს შვილი შარლ მდიდარ ბარლეტითურთ. ეს ბარლეტი ტიპია ნამდვილ პრაქტიკულ და საქმიან ამერიკელისა და მასთან ერთად ტარაობიდანვე გაზრდილი შარლიც თითქმის გაამერიკებულია. ამ მდიდარს ამერიკელს შეეძლო თავის ფულით პიერის საქმის ფეხზე დაყენება. და აი შარლი და ბარლეტი წარუდგებიან პიერის ოჯახობას, რომელიც უხვად ჰხარჯავსთ მიმართ ფრანგულს ზრდილობიანობას და გულ-გაშლილობას. ამ სცენაში ხაზსმულია ამერიკელთა და ფრანგთა ხასიათის ძირითადი განსხვავება. შარლი ემ[illegible]კა საფრანგეთშია დაბადებული, ფრანგულისა არა სცხია-რა. იგი არც-კი იცნობს თავის მამას, გონტიეს და არც სჩქარობს, არც იცის მამა შეუყვარდება თუ არა ჟენევიევა მაინც სიყვარულით ეპყრობა თავის ბიძაშვილს, ხოლო მართა თავს ევლება ბარლეტს, რომლისგანაც მოელის თავის ქმრის ხსნას. ასეთს მოპყრობას-კი ბარლეტი სულ სხვანაირად ჰხსნის.

მეორე მოქმედებაში ჩვენ შევდივართ უნაურ გონტიეს სახლში, სადაც დაბინავებულია ბარლეტი. ეს გონტიე მეტად მმოძრავი და თავისებური კაცია; სცხოვრობს განცალკევებით და ჰფიქრობს, რომ საფრანგეთში ყველაფერი გაუარესების გზას ადგია. იგი ხშირად აურ-ზაურობს ხოლმე მეზობლებთან თავის არეულ პოლიტიკურ შეხედულობათა გამო. პიერთანაც წაჩხუბებული იყო, მაგრამ ბოლოს ხანს შეურიგდა და მოელის მას ოჯახობით და შარლითურთ. ბარლეტი მას უზიარებს პარიზის შთაბეჭდილებას. ეს ხნიერი მოარშიყე იანკი იმარჯვებს არამც თუ პარიზელ კოკოტ-ქალებზედ, არამედ დარწმუნებულია, კარგ ოჯახის ქალების ადვილად დამორჩილებაზედაც. გონტიეს სიცილი წასკდება. მაშინ ბარლეტს ეჭვი ეპარება, იქმნება მას მართალა დასცინიან და ფრანგის ქალი სულაც არ არის ისეთი მსუბუქი არსება, როგორც მას წაუკითხავს რომანებში. იგი მარტოდ რჩება მართასთან და ისმენს აღტაცებით იმის წინადადებას შეუამხანაგდეს პიერს ქარხნის საქმეთა საწარმოებლად. ბარლეტი იმდენად გათამამდება მართას სიკეკლუცით და მშვენიერებით,

პურის საცხობები. 4 ივლისს მომხდარა ამ კავშირების წარმომადგენელთა კრება. როგორც კრებაზე გამორკვეულა, დუქნების საქმე კარგად მიდის თურმე. კრებაზე წინადადება შეუტანიათ, კავშირები შეერთდნენ ამ სახელით „მშრომელთა კავშირი“. ამავე კრებაზე გამოირკვა, რა წინააღმდეგობას უწევენ თურმე კოოპერატიულ დუქნებს ვაჭრები. ერთი უცნის ვაჭრებს, რაკი დაუნახავთ, რომ კარგად მიდის კოოპერაციის საქმე, პოლიციისთვის უცნობებიათ, კოოპერაციის წევრებს პურის მაგიერ ყუმბარები დააქვთო. ამას გარდა ვაჭრებს მოწოდება გამოუციათ საზოგადოებისადმი—ნუ იყიდით პურს კოოპერატიულ დუქნებიდანო. კრებაზე ბევრი ასეთი ხრიკი გამოირკვა ვაჭრებისა. ბოლოს მომხდარა არჩევნები „მშრომელთა კავშირის“ კომიტეტის წევრებისა. კომიტეტში მოჰყოლია ხუთი კაცი.

კიდევ დიდი გაფიცვის შესახებ. გუშინაც ვწერდით იმის შესახებ, რომელნიც გაიფიცნენ ნიკოლსკის მახლობლად სავვა მოროზოვის უზარმაზარ ქარხნებში. ადმინისტრაციამ ქარხნები დაკეტილად გამოაცხადა. ამის გამო სავვა მოროზოვის მუშებს სხვა ქარხნის მუშებმაც დაუჭირეს მხარი. გაფიცულან აგრეთვე ვიკულა მოროზოვის ქარხნების მუშები, კაშინის მანუფაქტურის მუშები ქალაქ კოსტრომაში, ზოტოვის და მიხინის მანუფაქტურის მუშები და სხვები. როგორც ეტყობა, გაფიცვა მთელ მოსკოვის სამრეწველო რაიონს ედება, სადაც რამდენიმე ასი ათასი მუშაა. ამბობენ, თუ ეს გაფიცვა გაგრძელდა და გაფართოვდა, იგი ისეთი რამ იქნება, რომლის მსგავსიც ჯერ რუსეთში არ მომხდარა. მოსკოვის სამრეწველო რაიონი შეიცავს შემდეგ გუბერნიებს: მოსკოვისა, ვლადიმირისა, კოსტრომისა, რიაზანისა, იაროსლავისა, ტვერისა და სმოლენსკისას. წინად ამ რაიონში კანტი-კუნტი გაფიცვები იყო. მაშინ მუშებმა შეამცირებინეს სამუშაო დღე და მოამატებინეს ხელ-ფასი. მომეტება მაგდენი არა ყოფილა რა. სამაგიეროდ, აიწია ყველაფრის ფასმა და მუშები უწინდელზე თითქმის უარესს მდგომარეობაში ჩავარდნენ. ეხლანდელ გაფიცვას აზრად მუშების მდგომარეობის გაუმჯობესება აქვს.

რუსეთი

✦ მილიონზე მეტის გაცარცვა. 29 ივნისს, ხარკოვიდან მიმავალ მატარებელზე გაცარცვეს ვაჭარ მემამულეს დობრინოვის ცოლი. სულ იმისთვის წაურთმევიათ ფულად და ძვირფას ნივთებით 1.214 895 მანეთი. დობრინოვას პირველი კლასის მთელი კუპე ეჭირა და საზღვარ-გარედ მიემგზავრებოდა. ღამე ჩაუკეტნია კუპე, ხოლო რადგან სიცხე იყო ფანჯარა გაუღია და დაწოლილა. სხვა და სხვა ნივთებისა და ბარგის შორის ჰქონია ტყავის პატარა საკვოიაჟი, რომელშიაც ჩაუთავსებია მრავალი ძვირფასი ნივთი-სამკაული, ფული და პროცენტიანი ქაღალდები, სულ 1.300.000 მანეთამდე. ეს საკვოიაჟი დობრინოვას ხელში დაუჭერია და ისე თვლემავდა. ამ დროს ფანჯარასთან რაღაც შეინძრა. ქალს ყურადღება არ მიუქცევია, რადგან მატარებელი მსწრაფლად მიდიოდა, ხომ ვერავინ შემოვაო. მაგრამ უეცრად ფანჯარაში ვიღაც გამოჩნდა და ერთ წუთს კუპეში გადმოხტა. დობრინოვა ადგილიდან წამოხტა, საკვოიაჟიც ხელში ეჭირა. უცნობმა მაშინვე ამ საკვოიაჟს სტაცა ხელი და ქალს შესძახა: ხელი უშვით, თორემ ცუდი საქმე დაგემართებათო. ქალმა ხელიდან გააგდო საკი; უცნობმა დასტაცა ხელი და იმ წამსვე ისევ გადახტა ფანჯრიდან. ქალის ყვირილზე მატარებელი გააჩერეს, მაგრამ მცარცველის კვალს ვეღარ მიაგნეს; ყველა მგზავრებიც გაჩხრიკეს, მაგრამ ვერაფერი აღმოაჩინეს.

✦ ახალი უნივერსიტეტი. უმაღლესად დამტკიცდა მინისტრთა საბჭოს დადგენილება სარატოვში უნივერსიტეტის დაარსების შესახებ.

✦ ს.-დ. სამხედრო ორგანიზაციის საქმე ამ ჟამად ს.-დ. სამხედრო ორგანიზაციის საქმის გამოძიება დასრულდა. ბრალდებულთა რიცხვი, გარდა სამხედრო პირებისა, 110-მდე ადის. საქმე სენატში განიხილება. დამცველებად გამოდიან სოკოლოვი, ანდრონიკაშვილი, გრუზენბერგი, ზარუდნი, პერევერზოვი და სხვანი.

✦ სტუდენტების საზოგადო კრება. სრულიად რუსეთის სტუდენტთა კრების მოწვევა კარგა ხანია განზრახულია. ახლა, როცა ახალის წესებით თითქმის სრულიად გააუქმეს უნივერსიტეტის თვითმართველობა, გაზეთებმა ხმა გაავრცელეს, რომ კრება მალე, ამ ზაფხულს უნდა მოხდესო. მაგრამ „რუსსკ. სლ.“-ს კორესპონდენტს უსაუბრია პეტერბურგის უნივერსიტეტის სტუდენტთა ზოგ „სტაროსტებთან“, რომელთაც უთქვამთ: ეგ ხმა ტყუილიაო, ზაფხულში ყოვლად მოუხერხებელია კრების მოწვევაო.

✦ არჩევნები და პარტიები. ივლისის უკანასკნელ რიცხვებში თითქმის ყველა სოციალისტურ პარტიებს კრებები იქნებათ არჩევნებზე საბოლოოდ მოსალაპარაკებლად და უკანასკნელ გადაწყვეტილების მოსახდენად. იკრიბებიან ს.-დემოკრატები, ნაროდნი სოციალისტები, ს.-სიონისტები, შეგროვდება ს.-რევოლიუციონერების საბჭოც. ჯერ-ჯერობით პარტიებში გამოურკვეველი მდგომარეობაა. ს.-დემოკრატთა მენშევიკების ფრაქცია უფრო ემხრობა არჩევნებში ენერგიულ მონაწილეობის მიღებას; ბოლშევიკები-კი პეტერბურგსა და მოსკოვს უფრო ბოიკოტის მომხრენი არიან. ს.-რევ. პეტერბურგსა და მოსკოვს აგრეთვე ბოიკოტს ამჯობინებენ, ხოლო ცენტრალური კომიტეტი პარტიისა უფრო ემხრობა ეგრედ წოდებულ პასსიურ მონაწილეობას, ე. ი. საარჩევნო ბრძოლაში მონაწილეობის მიღებას საგიტაციოდ და არა პარტიულ კანდიდატების გასაყვანად. „ნაროდნი სოც.“-ს შორის ბოიკოტის მომხრენიც არიან და მოწინააღმდეგენიც. ყველა ეს ეჭვი და გამოურკვევლობა მოახლოებამ უნდა გაასწოროს.

✦ სოც. დემოკრატები და მესამე სათათბირო. პეტერბურგის სოციალ-დემოკრატიულ კომიტეტის უკანასკნელ სხდომაზე გამოირკვა, რომ პეტერბურგის მუშათა უმრავლესობა მესამე სათათბიროს ბოიკოტის მომხრეა. ეს სურვილი მუშებისა წინააღმდეგია სოც.-დემოკრ. ცენტრალური კომიტეტის გადაჭრილ განკარგულებისა, რომელიც მუშებს არჩევნებში მონაწილეობას ავალებს. ამ ჟამად მენშევიკებს შორისაც აღმოჩნდა ერთი ჯგუფი, ეგრედწოდებული ოპორტიუნისტები, რომლებიც ბოიკოტს ემხრობიან. ამავე დროს ბოლშევიკებს შორის, რომელნიც საზოგადოდ ბოიკოტის მომხრე არიან, გამოირკვა ერთი ჯგუფი, ლენინის მეთაურობით, რომელსაც არჩევნებში მონაწილეობა სურს. სათათბიროს არჩევნების შესახებ კამათის დროს დიდი უთანხმოება მოხდა, რის გამო ცენტრალურმა კომიტეტმა გადაწყვიტა მოიწვიოს ქალაქის მუშათა საზოგადო კონფერენცია ამ საკითხის საბოლოოდ გადასაწყვეტად. ბოლშევიკების უმრავლესობა ბოიკოტის მომხრეა და თავისი აზრის გასავრცელებლად მოქმედებს.

✦ თავდასხმა რევოლიუციონერებზე. სევასტოპოლიდან ატყობინებენ გაზ. „ნოვ. ვრ.“-ს, რომ ინკერმანის ახლოს დაუტუსაღებიათ 50 რევოლიუციონერი. როცა კაზაკები და სალდათები მოვიდნენ მათ დასაჭერად, რევოლიუციონერებმა სროლა აუტეხეს. იმათ ჯარი გარს შემოერტყა და ყველანი დაატუსაღა. კარაბელნი ქუჩაზე ხალხმა ბლომად თავი მოიყარა და ეცადა გაენთავისუფლებინა დაჭერილები, მაგრამ ცხენოსანმა ჯარმა გაჰფანტა ისინი.

როგორ ვაიმართლეს თავი დათხოვნილ მუშებმა!

(წერილი რედაქციის მიმართ)

«კახეთის» საზოგადოების დათხოვნილ მუშებს სასტიკი ბრალდება მოვახვიეთ კისერზე. საქვეყნოდ უთხარით, რომ მრუდე გზას დაადექით, სხვის უფლებას ფეხით სთელავთ და თქვენ მოვალეობას არ ასრულებთ, სარდაფში ანარქია გაამეფეთ, სამუშაოზე იგვიანებთ, გადაჭარბებულ ღვინის სმას ეტანებით, ბრალიანსა და უბრალოს ჩვენ ქონებას აძლევთ, რვა საათის მაგიერ ოთხ საათს ძლივს მუშაობთ, სამედიატორო სამართალი არა გრწამთ და მის განაჩენს არ ემორჩილებით, უფლებანი ბრძოლა-გაფიცვით კი არ შეიძინეთ, ჩვენ თითონ მოგანიჭეთ, ჯამაგირი თითქმის გაგიორკეცეთ და სხვა სულ ამისთანა ამბები გადუშალეთ. განა მარტო ესა, ბევრი რამ ისეთი სათაკილო ამბავიც მოვახსენეთ, რომ სწორედ გვერიდებოდა, ვაითუ ამ ამბების გამომჟღავნების წყალობით დათხოვნილ მუშებს საბოლოოდ სახელი გაუტყდეთ და ჩვენდა უნებურად ყელი გამოეჭრათო. მოიგონეთ მარტო ის ბრალდება, რომ ჩვენმა მუშებმა ჩვეულებრივ ბოთლის მაგიერ ლიტრიანი ბოთლები გაიჩინეს და ამ გადიდებულის საწყაოთი ეზიდებოდნენ ღვინის დღიურ კერძს...

მერე და რითი იმართლეს თავი მუშებმა? ანგარიში გაუწიეს აქ ჩამოთვლილ ბრალდებას? დასრულდა თუ არა გაზეთში ჩვენი წერილი, მეორე დღესვე მუშებმა ვრცელი პასუხი დაბეჭდეს. მარტო მაღალმა ღმერთმა უწყის, თუ ასე უცბად როგორ შეთხზეს თავიანთი შესანიშნავი პასუხი. ან შეკრება არ უნდოდა გაფანტულ მუშებს, ან მოფიქრება და მოლაპარაკება არ იყო საჭირო, თუ როგორაა? მაგრამ ვინ მისწვდება ღვთის განგებას!

მუშათა პასუხი ჩვეულებრივად რიხიან კილოზეა დაწერილი, შეზავებული სურნელოვანი სიტყვებით, აი როგორიცაა: სიცრუე, სიყალბე და სხვა. სიმართლე უ და აღვადგინოთო, გაიძახის პასუხის ავტორი და ფაქტების მაგიერ მოჰყოლია რაღაც აჭია-ბაჭიას. სთქვით, რაღა, ჭეშმარიტების აღმადგენელო, რომ ლიტრიანი ბოთლი თვალითაც არ გვინახავს, რომ მენავესა და მენავთეს ღვინოს არ ვაძლევდით, ოთხი საათის მაგიერ რვა საათს ვმუშაობდით და პატიოსან ოფლს ვღვრიდით, საქმეზე არ ვიგვიანებდით და სხვა. პასუხის ავტორი გვერდს უხვევს ამ უსიამოვნო ამბავს და მოჰყოლია სხვა რაღაცეებს.

მაინც რა მოახსენა 41 დათხოვნილ მუშის სახელით ავტორმა გაზეთის მკითხველს? არაფერი. თუ არა გჯერათ, მოისმინეთ. მუშებს შევატყობინეთ კანონიერი მოთხოვნილება, დამყარებული ახლად შემუშავებულ წესებზედ. ჩვენ ვაბრალებდით არა გსურთ დაემორჩილოთ წესებს და სამედიატორო სამართალსაო. პასუხის მაგიერ მუშები საყვედურს გვეუბნებიან, რატომ 26 მაისამდის არ გვაცნობეთ, რომ მუშათა რიცხვის შემცირებას და მეღვინეს საქმეზე დაყენებას აპირებდითო. განა ეს პასუხია? განა კოდელი ნინოა საჭირო იმის გამოსაცნობად, რომ წესების შემუშავებას დრო უნდა და ჯერ საჭირო იყო მათი შემუშავება და მხოლოდ მერმე წარდგენა? დალოცვილებო, ყველა ხომ პასუხის ავქსონსავით ნიჭიერი არაა, რომ ერთ საღამოს შეადგინოს წერილები, წესები და პროექტები.

„მოთხოვნილება გამგეობისა და კომისიისა ჩვენთვის მოულოდნელი იყოვო“, ბრძანებს ავქსონი მუშათა პასუხში ა. ერიჰაა! როგორ, განა მოულოდნელი და ახალი ხილია ის ამბავი, რომ მუშა მოვალეა იმუშაოს პირნათლად და ნამუსიანად, რომ უსაქმურობა, მხარ-თეძოზე წოლა და ზარხოშიანობა სათაკილოა? განა ეს ამბავი არ იცოდით, ბატონო „პასუხის» ავტორო, 26 მაისამდე?

მუშებს მოვახსენეთ, რომ რაც უფლება გიჭირავთ ხელში, ჩვენ ჩვენის ნებით და სურვილით მოგანიჭეთო. ეს არ მოსწონთ და ასე აქარწყლებენ: თქვენ-კი არა, ჩვენ 1902 წლის გაფიცვით მოვიპოვეთო. საიდან მოიგონეს ეს არ არსებული 1902 წ. გაფიცვა, ვერ მივხვდით. ნეტა ეთქვათ მაინც, ვინ იღებდა მონაწილეობას ამ გაფიცვაში, ან სად იყო 1902 წ. გაფიცვები? ალბად რაკი ყური მოუკრავთ, რომ უფლებანი ბრძოლით შეიძინება ხოლმეო, ჩვენი მუშების მოპასუხეც ცოცხალ სიცრუეს იგონებს. რაკი გაფიცვა მოაჭორა, მოპასუხემ ბარემ ესეც დაუმატა: „არა ორი, მეტი მუშა დაითხოვეთო“ — სთქვი რაღა, შე კურთხეულო, რამდენი დავითხოვეთ, როდის, ან ვინა? მაგრამ რას იტყვის, როდესაც საკუჭნაოში არა ჰყრია-რა. რადგან სითამამე დიდი საქმეა, ბატონი მოპასუხეც, თითქოს ყარსის ციხე ამას აუღია, თამამად, რიხიანად, ამაყად და მტრის საბოლოოდ გასანადგურებლად თავის არსენალიდან ალაგებს ასეთ ბტყელ-ბტყელ სიტყვებს: «...რად გვიწყდებათ 1902 წლის გაფიცვა და განზრახ რად აფუჩეჩებთ ფაქტს? საზოგადოების გამგეობა და კომისია თვალებზე ჩვეულებრივად ხელს იფარებენ, ფაქტებს თვისებისამებრ ამახინჯებენ და ასე ამრიგად მიზნათ ისახვენ საზოგადოებასაც თვალები აუხვიონ და ფონს გავიდნენ. ეს ზნეობრივად დაღის დამსმელი დიდი ფაქტი—მუშების უმიზეზოდ დათხოვნა (ალბად ლიტრიანი ბოთლის შეცოდება სარდაფში, ლოთობა, ოთხი საათის მუშაობა რვის მაგიერ, დაგვიანება მუშაობაზე და სხვა ზნეობის სისპეტაკის მაჩვენებელია!) ჭორთ უშველებელ ჭორების შემოებით, ფაქტების გადამახინჯებით [illegible] იტანონ...»

„ყლუპვა-ყლურწვამო [illegible] გაჰქონდა, [illegible] ვიტყვით, თქვენც სუ, ჩვენც სუ. რაც იყო, იყო. «უშველებელ ჭორებსაც» თავი დავანებოთ, „ფაქტების დამახინჯებაც თქვენი ჭირის სანაცვლო იყოს, მაგრამ არ ვიცით, რა ვიფიქროთ და როგორ მოვიქცეთ ასეთ ფაქტის წინაშე: 1902 წელს გაფიცვა არ ყოფილა ჯვარი და ხატი რომ დავიფიცოთ, არ დაიჯერებთ, მაშ როგორ დაგარწმუნოთ, რომ „მუშათა პასუხის» ავტორი მართალს არ ამბობს?

მაშ ასე, კარგად დავიხსომოთ, რომ 1902 წელს გაფიცვა არა ყოფილა და, მაშასადამე, ამ მოგონილ გაფიცვით ვერაფერ უფლებასაც ვერ შეიძენდნენ ჩვენი მუშები. პასუხის ავტორი ბრძანებს, 1902 წლამდე სამუშაო დრო განუსაზღვრელი იყოო. რიჟრაჟიდან საღამოს 9—10 საათამდე და დიდ უქმეების წინ შუაღამემდე ვმუშაობდითო. ჩვეულებრივად აქაც სცრუობს ავქსონი, არც შეუძლიან რომ არ იცრუოს, რადგან სიმართლესთან მწყრალად ბრძანდება. აი საქმე როგორ იყო: მუშაობა იწყებოდა დილის 7 საათზე (ზამთარში 7½ საათ.) საღამოს 7 საათამდე. საუზმისათვის გადადებული იყო 1 საათი, სადილისათვის 1½ საათი, ხოლო მალიან მალე 2 საათი. ესა და თქვენი ნათქვამი ერთია, ბატონო, «სიმართლის აღმადგენელო?

1902 წლამდე მუშას ეძლეოდა ჯამაგირი 10—15 მანეთი. თვიურადო. სიცრუეა ესეც! 1896 წ., როდესაც დაიწყო მოქმედება «საზოგადოებამ», ორ მუშას ეძლეოდა ორ-ორი თუმანი, სამს—15 მან. 66 კ. ერთს—14 მან. და ერთს მცირე-წლოვანს 12 მან. ჰქონდათ საზოგადოების ხარჯით ბინა. თვეში თითოს ბინის ფასი 3 მანეთი რომ უანგარიშოთ, ციფრი ჯამაგირისა შესამჩნევად შეიცვლება. 1900 წ. ბინა მოვსპეთ და ფულად ვაძლევდით: ერთს—25 მან., ერთს—24 მან., ორს—23 მ., ორს—21 მ., შვიდს—18 მ., დანარჩენებს ახლად შემოსულებს—15 მ. და 14—50 კ., აბა სადაა თუმნიანი და თხუთმეტ მანეთიანი ჯამაგირები? განა დიდი საქმე იყო, ავტორს აეღო და კანტორის წიგნებში ჩაეხედნა?

«კახეთის» საზოგადოების გამგეობა

წერილი რედაქციის მიმართ

(წერილი გაზ. „დროს“ გამომცემლებთა მიმართ)

როდესაც გაზ. „დროს“ გამოცემა შეაჩერეს, მაშინ გაზეთზე მომუშავეებს აღგვითქვეს, ერთი თვის ანგარიშში გაგისწორდებითო. მართალია, დღეს ტფილისელ ასოთ-ამწყობებს ბრძოლით მოპოვებული აქვთ ის უფლება, რომ როდესაც ხაზეინი—სტამბის პატრონი იქნება იგი, თუ რედაქტორ-გამომცემელი, თუ იგი უჟამოდ ითხოვს მუშას, ვალდებულია გადაუხადოს სამი თვის ჯამაგირი; მაგრამ ჩვენ „დროს“ გამომცემლებს, რასაკვირველია, ისე არ უყურებდით, როგორც ხაზეინებს, არამედ ისე, როგორც ამხანაგებს და მუშების ინტერესების უფრო სერიოზულად დამცველებს, და დავკმაყოფილდით მათწინადადებას. მიუხედავად იმისა, რომ სააღდგომო დღესასწაულები მოახლოვებული იყო და ფული ყველას გვესაჭიროებოდა, ჩვენ მაინც ერთი კვირის ვადა კიდევ მივეცით ანგარიშის გასასწორებლად, რაზედაც პატიოსანი სიტყვა მოგვცეს, რომ ამ ხნის განმავლობაში უსათუოდ გაგისწორდებითო. მას აქეთ აგერ სამ თვეზე მეტი გადის და გაზეთ „დროს“ გამომცემლების მიერ მოცემული პატიოსანი სიტყვა—ერთ კვირაში გაგისწორდებითო, ისევ სიტყვად რჩება და ასრულებისთვის თავსაც არ იწუხებს. მართალია, ორი-სამი მომუშავე სრულიად დააკმაყოფილეს, მაგრამ რადგან ორი-სამის დაკმაყოფილება დანარჩენების კუჭს ვერ აძღობს, ამიტომ ჩვენ ერთხელ კიდევ მივმართავთ „დროს“ გამომცემლებს და მოვითხოვთ მათ მიერ მოცემულ პატიოსან სიტყვის პირნათლად ასრულებას. ვადას ვაძლევთ სამ დღეს. *)

ამხანაგების მონდობილებით **ნიკო ჩხაიძე**

დეპეშა

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

11 ივლისი

რ უ ს ე თ შ ი.

ვარშავა. ვიღაცები თავ-დასხმას უპირებდნენ „სამიწადმოქმედო ახალშენის საზოგადოების“ საბანკირო კანტორას, მაგრამ „ოხრანნი“ განყოფილებამ წინ და წინვე შეიტყო და ხელი შეუშალა. დაიჭირეს 6 შეიარაღებული კაცი და 13 ანარქისტ-კომუნისტი. იპოვნეს სხვა და სხვა იარაღი ცეცხლისაგან უზრუნველყოფილ კასის გასატეხად და 400 ცალი

*) ეს წერილი გავგზავნეთ გაზეთ „დილის“ რედაქციაში, მაგრამ რაღაც მოსაზრებით არ ისურვა დაბეჭდვა. ავტ.

რომ... აკოცებს ყელში. აქ კი უწყრება ღმერთი და უცრუვდება იმედი. მართა გულის წყრომით უკუ აგდებს იმის არშიყობას, დარცხვენილი ბარლეტი იხდის ბოდიშს და თავს იმართლებს—როგორ უნდა მქონოდა სხვანაირი წარმოდგენა აქაურს ქალზედ, როცა რომანებში, მოთხრობებსა თუ ფსიხოლოგიურს ეტიუდებში ვკითხულობდი მუდამ ფრანგის ქალის დაუდგრომლობაზედ, მსუბუქ ყოფა ქცევაზედ და შეუწყვეტელს არშიყიანობაზედ; პარიზში ჩამოველ და ადგილობრივს თეატრებში ყოველთვის ვხედავდი იმავე ტიპის ქალებსაო.

„შემცდარი ხარ, ჩემო კარგო, კვალად ნუღარ დაუჯერებ მაგ რომანებსა და კომედიებსაო“,—მიუგებს მართა და ისევ ურიგდება, ხელს ართმევს ამ „ინციდენტის“ დავიწყების ნიშნათ. თავის მხრივ ჟენევიევასაც მოჰხვდა შარლის სასტიკი კრიტიკა ფრანგის ქალებისა. ჟენევიევამ აღიარა, რომ დანიშნულია და უნდა გათხოვდეს იმ ადამიანზედ, რომელიც სრულებით არ უყვარს, და ეს ამბავი შარლს ისე ესმის, თითქოს ყმაწვილი ქალი მხოლოდ მდაბალს სურვილებსა და უმსგავსო ანგარიშს ემორჩილებოდეს. მაგრამ ჟენევიევას ცრემლები და გულწრფელი აღსარება აღელვებს ყმაწვილ კაცს და ბოლოს არწმუნებს მის ხასიათის სიწმინდეზე.

მესამე მოქმედება თავდება ყველას სურვილისამებრ. შარლი და ჟენევიევა აღიარებენ ერთმანეთის სიყვარულს და ადასწყვეტენ შეუღლებას. ყმაწვილი კაცი არ წაიყვანს ამერიკაში თავის ცოლს, რჩება საფრანგეთში, სადაც სცხოვრობდნენ მისნი წინაპარნი და რომლის მიწამ იგი მიიზიდა განუშორებლად. რაც შეეხება ბარლეტს, მან ვერ დაითანხმა პიერი ნიუ-იორკში გადასახლებაზედ, ვერც ქარხნის მისთვის მიყიდვაზედ. მაშინ იგი შეუამხანაგდა პიერს და გადასწყვიტა მოაწყოს ალუმინიუმის საქმის ექსპლოატაცია შეერთებულ შტატებში.

ეს პიესა, როგორც ჰხედავთ, შედგენილია ფრანგის ქალის შელახულ რეპუტაციის აღსადგენად, და როგორც უკიდურესად ტენდენციური, მოკლებულია ნამდვილს ხელოვნებას. პიესის ტიპები ძალიან მკრთალადაა დახატული. პიერი მთელ სამ მოქმედების განმავლობაში რაღაც უსიცოცხლო და უფერულ ლანდივითაა გამოყვანილი.

მერე ნუ თუ მოიძებნება მართლაც ისეთი სულელი ამერიკელი, როგორიც ბარლეტია? ჯერ ერთი ვიკითხოთ, ნუ თუ იმასაც დამტკიცება უნდა, რომ პატიოსანი ქალები საფრანგეთშიაც მოიძებნებიან? რატომ ეს ბარლეტი სულ პორნოგრაფიულს რომანებს ჰკითხულობს და ერთხელაც ხელთ არ ჩაუვარდა, მაგალითად, ვიქტორ ჰიუგოს, ან ჟან ჟაკ რუსსოს თხზულებანი, სადაც ფრანგის ქალის სულ სხვაგვარს ტიპებს იპოვიდა? ან რატომ მაინც და მაინც უხეირო კომედიებს ესწრება? საფრანგეთში (და საზღვარ-გარეთაც) ყველაზედ უფრო გავრცელებულია მოლიერის კომედიები და იქ გამოყვანილი ტიპები ფრანგის ქალისა რატომ არ მიიღო მხედველობაში? არა, ეს საკუთარს გემოვნებაზეა დამოკიდებული—როგორსაც ეძებდა, ისეთი უნახავს, თორემ აქ ფრანგული ლიტერატურა არაფერს შუაშია. აგრეთვე ამ გადაგვარებულ და სხვ გადმოგვარებულ შარლის ბუნებაა ნამდვილად წარმოსადგენი.

ფსიხოლოგიურად შეუძლებელია, რომ ყმაწვილს მამის სიყვარული იმდენად ჩაუქრეს გულში, ამერიკაში კი არა, სადაც უნდა იყოს, რომ ამ სიყვარულმა ერთხელაც არის არ იფეთქოს, და ეს სიყვარული სულაც არ არის სიყვარული ქალისადმი გრძნობაზედ ნაკლების ძლიერებისა. ამაზედ ბევრი ტრაგედიაა დაწერილი. უმთავრესი გმირი პიესისა —მართა სულაც არ წარმოადგენს იდეალურ თუნდაც დამახასიათებელ ტიპს ფრანგის ქალისას და მისი ქცევა ბარლეტთან უანგარობას მოკლებული არ არის.

პიესა დაწერილია „პროზად“ (როგორც აცხადებენ ხოლმე ზოგს პიესებზედ აფიშებში, ალბად ლექსად დაწერილ პიესების საწინააღმდეგოდ), მაგრამ ეს პროზა შერეულია ინგლისურ ფრანგულ გამოთქმებით და თუმცა მაყურებელთ აცინებს, სტილს ვერას ჰმატებს, და რიგიანს პიესაში უადგილოა.

ეს პიესა ეკუთვნის რომელსამე განსაზღვრულ თემაზედ დაწერილ ნაწარმოებთა დარგს („pièce à thèse“), რომლის საგანია „საზოგადოებრივ საჭირბოროტო პრობლემებისა და ქადაგება აშკარად სცენიდან სათნოებისა“.*) ამ თეორიის პირველი წარმომადგენელი იყო ალექსანდრე დიუმაშვილი.

მ. გ—ია

(შემდეგი იქნება)

*) R. Doumic. Histoire de la littérature française. p. 583.

ებრაელთა ანარქისტიული ჟურნალი.

ეკატერინოდარი. მაიკოპში პოლიციმეისტერს ოთხმა კაცმა სროლა აუტეხა, როცა უკანასკნელი ქალაქს ათვალიერებდა. პოლიციმეისტერმა ესროლა და ერთი დასჭრა. დაჭრილი ამხანაგებმა წაიყვანეს. პოლიციმეისტერი უვნებელია.

ვარშავა. გრიბნი ქუჩაზე ვიღამაც ისროლა, მოჰკლა პოლიციელი და დასჭრა საიდუმლო პოლიციის აგენტი. მსროლელი დასჭრეს და შეიპყრეს.

ეკატერინოდარი. ხუტორ[illegible]ს მამულში მძიმედ დასჭრეს პოლიციის ურიადნიკი.

ხედლეცი. ბლეში უცნობებმა მოჰკლეს ერთი სტრაჟნიკი, მეორე სასიკვდილოდ დასჭრეს.

ტულა. ღამე უცნობებმა გასძარცვეს სადგურის მოლარე. წაიღეს 3000 მანეთის სამოსლო. როცა მძარცველებს გამოუდგნენ, იმათ სროლა ასტეხეს და დასჭრეს ღამის დარაჯი.

ლოძი. ტერ-აკოფოვის ნავთის კონტორაში შეიარაღებული კაცები მივიდნენ, იქ მყოფთ სიკვდილს დაემუქრნენ და 1128 მანეთი მოიტაცეს. მაუდის მანუფაქტურის კასირს თავს დაესხნენ და 12,000 მანეთი წაართვეს. მძარცველებს რვა კაცი გამოუდგა. უცნობებმა ფული დაჰყარეს.

ვულჩანის ქუჩაზე პარტიულ ნიადაგზე მძიმედ დასჭრეს ერთი მუშა.

ბრესტ-ლიტოვსკი. მიწის მომწესრიგებელმა კომისიამ საგლეხო ბანკის საშუალებით შეძენილი მამული ნაჭრებად დაჰყო გლეხებისთვის მისასყიდად. რადგან მიწის ყიდვის მსურველი ბევრი აღმოჩნდა, თითოეულს მხოლოდ ათ-ათი დესეტინა ერგება.

ვორონეჟი. ბირიუჩინის მაზრაში საერობო კრებაზე აირჩიეს მემარჯვენენი და ზომიერნი. ვორონეჟის მაზრაში გაამწვეს მეორე სათათბიროს წევრად ნამყოფი, კადეტი პერელიშინი.

ყაზანი. ყველა მაზრის საერობო არჩევნებში მომეტებულად მემარჯვენენი, ზომიერნი და ოქტომბრისტები გავიდნენ.

ზვენიგოროდსკი. სოფ. ზირდანოვკაში ვიღაც უცნობმა მძიმედ დასჭრა პოლიციის ბოქაული.

პეტერბურგი. საერო განათლების მინისტრმა შემდეგი ცირკულიარი გამოსცა სასწავლებლებთან არსებულ მშობელთა კომიტეტების შესახებ. კომიტეტის წევრების არჩევნები უნდა მოხდეს სამოსწავლო წლის დასაწყისში. წევრებად შეიძლება არჩეულ იქმნან ისეთი პირებიც, რომელნიც არჩევნებს არ დაესწრებიან და არც ქალაქში სცხოვრობენ, თუ კი ეს მათ მოვალეობის აღსრულებას ხელს არ შეუშლის. შეიძლება არჩეულ იქმნან იმავ სასწავლებლის წარმომადგენელნი, თუ მათი შვილები იქვე სწავლობენ. კომიტეტის თავმჯდომარის ასარჩევად საჭიროა დაესწროს ერთი მეხუთედი ყველა წევრებისა და მეურვეებისა, რომელნიც ქალაქში სცხოვრობენ. საჭირო რიცხვი ორჯერ თუ არ შეიკრიბა, ეს იმის ნიშანი იქნება, რომ მშობლებს არა სურთ არსებობდეს მშობელთა კომიტეტი. კრებაზე ხმის გადაცემა არ შეიძლება. კომიტეტის თავმჯდომარეს შეუძლიან სასწავლებლის უფროსს განუცხადოს და დაესწროს გაკვეთილებსა და გამოცდაზე. ამისათვის რამე ცალკე ნებართვა საჭირო არ არის. დანარჩენში წესდება უცვლელად რჩება.

ოდესსა. ქალაქის საავადმყოფოს ერთი მოსამსახურე ავად გახდა. იგი ეხმარებოდა მაშინ, როცა შავი ჭირისაგან ავად გამხდარ გემ „ცესარევიჩი"ს კოჩეგარი გ სჭრეს. ავადმყოფი ცალკე ბარაკში დააწვინეს. „ცესარევიჩი"-ს მეზღვაურებ შორის 9 დღის განმავლობაში ავად არავინ გამხდარა.

სამარა. საერობო საავადმყოფოში ოთხი შემთხვევა იყო საეჭვო ავადმყოფობისა. იმათგან სამი გარდაიცვალა. ავადმყოფობა ხოლერას მზგავსია.

კერჩი. ქალაქის საბჭო უკიდურეს მდგომარეობაშია. შემოსავალი ხარჯს ვერა ჰფარავს და ახლო მომავალშიაც საიდუმლო არაფერია მოსალოდნელი. ამიტომ საბჭომ დაადგინა: დაუყოვნებლივ დაიკეტოს სახელოსნო სასწავლებელი, მოესპოს შემწეობა ქალთა გიმნაზიას, მოესპოს შემწეობა ტელეფონის სადგურს

და პოლიციას, გაუქმდეს სასინოდო [illegible] და ორი [illegible] თანამდებობა. სასინოდის პატრონებს ცალკე ხარჯი გაუწერონ ვაჟთა გიმნაზიის შესანახავად და წინადადება მიეცეს ქალაქის გამგეობას, წარმოადგინოს თავისი მოსაზრება ხარჯის კიდევ შემცირების შესახებ.

უ ც ხ ო ე თ შ ი.

11 ივლისი.

სეული. (რეიტერი). [illegible] 4 აფიცერი. [illegible] იმპერატორად [illegible] [illegible] სამხედრო მინისტრმა შეატყობინა მარკიზ იტოს: ჩემსა და ჯარს შორის არავითარი კავშირი არ არსებობს, ჯარზე არავითარი გავლენა არა მაქვსო. მინისტრი ბრალსა სდებს იმპერატორს, რომ 6 ივლისს გვარდიას უბრძანა, სასახლეს დასცემოდა. ჯარის მიერ სამხედრო მინისტრისადმი ურჩობა და პოლიციაზე თავდასხმა იმპერატორის ოინებიო. ამბობენ, იაპონელებს დასამტკიცებელი საბუთი აქვთ იმისა, რომ პოლიციაზე თავ დასხმა კორეელ აფიცრის საქმეა. სამხედრო მინისტრი ირწმუნება, ვითომ ახალი იმპერატორი ყოფილ იმპერატორს ემორჩილება. 8 ივლისს დაიწვა ყოფილ მინისტრების ორი სასახლე.

ვენა. დეპუტატთა პალატამ მიიღო დროებითი ბიუჯეტი.

ევრეკა. (კალიფორნია). გემის „კოლუმბია"-ს დაღუპვის დროს 69 კაცი დაიღუპა გადარჩა 144 კაცი. ესენი ნაპირს გაიყვანეს.

რედაქტორ-გამომცემელი

ე. ავალიშვილი.

განცხადებანი

პირველი კერძო სამკურნალო

დოქ. ნავასარდიანისა

დაარსებულია 1880 წ.

(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ყოველ დღე, კვირეებს გარდა.

დ ი ლ ი თ:

ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგ. ვენერიული (სიფილისი) და საშარდე.

ე. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ფ. ა. ზაზანაშვილი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვების.

მ. გ. აკოფიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ. და ქირურგ.

ა. მ. პუგინოვი: 12—1 ს. შინაგან, ბავშვებისა და ყვავილის აცრა.

გ. ი. გელეიშვილი: 1—2 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.

ა. მ. კარაპეტიანცი: 1—1½ ს. შინაგანი და საბავშვო.

ა. ი. შჩერბინინა: 1½—2 საათამ. საბებიო და ქალებისა.

გ. ი. გურგენოვი; 1—2 საათ. ქალებისა და საბებიო.

ს ა ღ ა მ ო თ ი:

ა ი. გრიგორიანი: 6—7 ქირურ., ვენერ., შარდ. და კანისა.

რჩევა 50 კ. დარიბებს უფასოდ. კონსულტაციები და ოპერაციები შეთანხმებით. სამკურნალოს დირექტორი

მედიც. დოქტორი **ბ. ა. ნავასარდიანი**

(150—ხალ.—110)

ღია წერილი ჩემ მედიატორებს.

რადგან თქვენ მიერ გამოტანილმა რეზოლიუციამ ჩემსა და სამოელ ნაკაიძის საქმის თაობაზე საზოგადოებაში გაუგებრობა გამოიწვია, მე იძულებული გავხდი გაზეთის საშუალებით მიმემართა სამედიატორო სასამართლოს თავმჯდომარისათვის და მეთხოვნა, რომ განემარტა ეს რეზოლიუცია და გამოექვეყნებია საქმის სრული ვითარება. თავმჯდომარემ ფ. მ. ეს შეასრულა „ლახვრის" 45 და „ისრის" 123 ნომერში. ამის შემდეგ „ისარი"-ს მე-146 ნომერში ერთი მედიატორთაგანი ტ. ჯ. აცხადებს ვითომ ზემო მოყვანილ განმარტებას კერძო ხასიათი ჰქონდეს.

ვინც იმ, ტ. ჯ-ს წერილს წაიკითხავს, შეიძლება იფიქროს, რომ ფ. მ—ძის განმარტება ნაყოფია მისი, ფ. მ—ძის ფანტაზიისა და არა აზრი და დასკვნა მედიატორებისა, ამიტომ, ერთხელ კიდევ გთხოვთ ნათლად და გარკვევით გამოაცხადოთ საქვეყნოდ: 1. თავმჯდომარის ფ. მ-ძის განმარტება სიმართლეს წარმოადგენს თუ არა? 2. საქმის გამოძიებამ ჩემი სრული სიმართლე დაამტკიცა თუ არა? და 3. გამოაშკარავა თუ არა სასამართლომ ბ-ნ ნაკაიძის საზიზღარი მოქმედება? **მელქისედეკ მახარაძე.**

(1—1)

მხოლოდ იმის წყალობით, რომ 25 წლის პრაქტიკა მქონდა და თვალყურს ვადევნებდი, უმაღლესს კულტურამდე განვავითარე **კეფირი.** ყველას შეუძლიან დარწმუნდეს, რომ

კ ე ფ ი რ ი
ო. კორონისა

კონკურენციის გარეშეა. კარგის თვისებისთვის იგი მოწონებულია ტფილისის სამკურნალო განყოფილებისაგან და დაჯილდოვებული სამის მედალით სამს გამოფენაზე. მიღებული აქვს აგრეთვე მრავალი მადლობა მომხმარებელთაგან. **კეფირი** ჩემის სახელოსნოსი უმატებს სიმძამეს და გამოლეულ ძალას, აგრეთვე მკურნალობს: სისხლნაკლებობის, კუჭის კატარის, სიყვითლის, სურავანდის და ჭლექის დროს. ამშვიდებს ნერვებსაც.

ჩემ დაწესებულებაში შეიძლება მსურველმა მიიღოს

ლაქტობაცილინის რძე,

მომზადებული პროფ. მეჩნიკოვის საშუალებით.

5 აპრილიდან მზადდება

კ უ მ ი ს ი

მსურველთ შეიძლება სახლში გაეგზავნოთ. ადრესი: ლორის-მელიქოვის ქ., სემინარიის პირდაპირ.

(50—ხალ.—41) პატივ. **ო. კორონი.**

1—2 მან. აიღებს მსურველი დღეში.

საქიროგ

თანამშრომელნი ორისა ვე სქესისა

საქსოვ სამუშაოსათვის ჩვენ მსწრაფლ-მქსოველ მანქანებზე. რისამე წინდაწინვე ცოდნა საჭირო არ არის. მანძილს მნიშვნელობა არა აქვს. საქონელს ჩვენ თვითონ ვყიდით. პირობებს უფასოდ უგზავნით.

პირველი კავკას. ამხანაგობა

მსწრაფლ-მქსოვ მაშინებისა შინაურ წარმოებისთვის.

ადრესი: Тифлисъ, Верійскій спускъ д. 15 и 5. (100—71—45)

მასწავლებელთა საყურადღებოთ!

„არითმეტიკული კრებული"

ხრამელაშვილის შედგენილი 1 ნაწ. 30 კ. მეორე ნაწ. «კრებულისა», (მისივ)—40 კ.

ქ ა რ თ უ ლ ი   წ ე რ ი ს   დ ე დ ა ნ ი

ალ. მირონაშვილის შედგენილი 40 კ.

ამ დედანთან სახმარებელი რვეულები I და II №—3 კაპ.

აქვე იყიდება ყოველ გვარი **ქართული წიგნები და სკოლებში სახმარებელი ქართულ რუსული სახელმძღვანელოები.**

მსურველს ფას დადებითაც გვეგზავნება მისა ართი: Тифлисъ книжн. магазинъ „ЦОДНА".

მაღაზიის პატრონი **სოს.კო მერკვილაძე.**

(20—193—2)

კ ლ ი ნ ი კ ა

კბილის ავადმყოფობისა

ლ. შ ტ რ ე ი ხ ე რ ი ს ა

კბილის საექიმო სკოლასთან

ერევნის მოედანი (პუშკინის ქ 3).

ავადმყოფების მიღება დილის 9-დან საღამოს 7 საათამდე. კვირაობით 9 დან 1 საათამდე.

ფასი მკურნალობისა:

საექიმო რჩევა საზოგადოდ		20	კ.
ერთი კბილის ან ძირის ამოღება. . .		20	„
კბილის გაწმენდა		50	„
„ „ არის უფრო ძვირიც			
პლომბა გუდაპერჩისა		50	„
„ „ ცემენტისა. . . .	1 მ.		
„ „ მეტალიური. . . .	1 „		
„ „ ვერცხლისა ამალგამა	1 „	50	„
„ „ ემალისა	1 „	50	„
„ „ ფაი ფურისა	3 „		
„ „ არის უფრო ძვირიც 5 მან.-მდე.			
„ „ წმინდა ოქროსი. . .	3 „		
„ „ უფრო ძვირიც.			
ხელოვნ. კბილები კაუჩუკზე 1 კბილი:			
„ „ დიოტორიტიული. .	1 „		
„ „ კრამპონისა	1 „	50	„
ხელოვ. კბილ. კაუჩუკზე ოქროს კავებით:			
„ „ თითო კავი	1 „		
შტიფტის კბილები ოქროზე . .	3 „		
კორონკა ლოგანისა	4 „		
კორონკა ოქროსი ან პლატინისა პირობისამებრ			
ამოღება კბილისა უტკივილო ანესტეზიით	1 „		

საზოგადო ანესტეზიით—პირობისამებრ

აპარატი კბილების გასასწორებლად

ობტურატორი მაგარ ან რბილ სასის შესავსებად—პირობისამებრ.

და სხვა ოპერაციები—პირობისამებრ.

(100—ბუხ.—16)

ი ყ ი დ ე ბ ა

მეწვრილმნის დუქანი (საქონელი)

ალექსანდროვის ქუჩაზე, № 49, სახლი აბაზასი. მსურველმა იკითხოს იქვე.

(1—204—1)

იბეჭდება და მალე გამოვა არტურ შნიცლერის ცნობილი თხზულება

ფერხული

ათი დიალოგი, ავტორის სურათითა და წინასიტყვაობით, **თარგმანი ია ეკალაძისა.**

გამყიდველებს დაეთმობათ ოცადან ოცდა ათ პროცენტამდე. ვისაც ამ წიგნის დაბარება სურს, მიმართოს: **ტფილისში, კიროჩნი ქუჩაზე, ამხანაგობა „ნდობის" გამგეს სვიმონ ბერძნიშვილს.**

(10—უ—9)

კოლონიალური მიწათ-მოქმედების და ახლომწიფეთ ქიმიკატთა სამინისტროსი

გ. ე. ფლოღოვი

ტფილისში, ხარპუხის ქუჩა, № 11.

[illegible]

(50—751—48)

კურსები კავკასიაში.

ერთად-ერთი

ვაჭრობისა და მრეწველობის სამინისტროს განკარგულებაში მყოფი

ბუღალტერიისა და საკანცელარიო ცოდნის კურსები

ზ. ა. კირაკოზოვისა

(ბათუმი, მორსკაია № 11)

ამ კურსებზე ორისავე სქესის მოსწავლენი იძენენ საკომერციო მეცნიერების საგანთა სრულ სპეციალურ ცოდნას. კურსებზე ასწავლიან: ბუღალტერიას: სამმაგ და ორმაგ. იტალ., სარკინიგზო ანგარიშს და საკითს საქონლის გადატან-გადმოტანის შესახებ, საკომერციო არითმეტიკას, საკომ. ეკონომიას, საკომ. კორესპონდენციას, საკომ. კანონთ ცოდნას, საკომ. გეოგრაფიას და ისტორიას, არითმეტიკას ჩოთქზე, კალიგრაფიას, სტენოგრაფიას და წერას მაშინაზე.

კურსებთან არის: მცირედ მომზადებულთათვის კურსები რუსულ ენისა, არითმეტიკისა და სხ. კურსები უცხო ენებისა და ხელმისაწვდენი პანსიონი. სწავლა დაიწყება 15 სექტემბრიდან. ცნობები და პროგრამა კურსებისა—უფასოდ. მსურველთა და თხოვნების მიღება ყოველ დღე 8—1 ს. და 4—7 ს. კურსების კანცელარიაში განზრახულია უმაღლესი საკომერციო კურსები.

(10—124—9)

ერთის სისტემის ურთიერთ

რუსულ თვით-შემმოწმებულ ბუხჰალტ

ფეხსაცმელი

პეტერბურგის სამექანიკო წარმოების ამხანაგობისა,

შეკერილი, რანტიანი და ვინტებზე. მკვიდრი, კოხტა და მსუბუქი ყოველ ფასონისა.

რანტიანი: პარიზისა (მოგრძო) და ამერიკის ფასონებისა.

იყიდება ტფილისსა და ამიერ-კავკასიის მაღაზიებში

რადგან ხშირად სხვები თავიანთ ცუდ საქონელს ჩვენად აღიარებენ, ფაბრიკა უმორჩილესად სთხოვს ბ-ნთ მყიდველებს ყურადღება მიაქციონ ფაბრიკის ნიშანს და სახელმწიფო გერბს (არწივს)

ნაღდად შეკვეთილ ამ ფეხსაცმელს ამზადებს

ს ა ვ ა ჭ რ ო   ს ა ხ ლ ი

„ლეოპოლდ ნეიმელლერი"

ტელეფონი № 346, **ტფილისში,** ერევნის მოედანი,

რომლის საწყობშიაც არის დიდი ძალი

ტყავის საქონელი რუსეთისა და საზღვარ-გარედ დამზადებული. (100—40)

სტამბა „იდეალი" (მ. დ. კიკნაძისა) ნიკოლოზის ქ. № 6.